Några reflektioner rörande initialskedet vid skattemåls handläggning och frågor om anstånd med inbetalning av skatt

Av advokaten Wilh. Penser

I denna artikel avses i princip endast behandling av spörsmål rörande skattskyldigs besvär över taxeringsnämnds beslut (73 § taxeringslagen = TL)[1]. Beträffande besvärstalans anhängiggörande må hänvisas till bestämmelserna i 3—7 §§ förvaltningsprocesslagen (FPL).

Taxeringsnämnden avslutar sitt arbete taxeringsåret, exempelvis 1983, och skattskyldigs besvär skall vara anförda senast den 29 februari 1984. Före den 1 januari 1984 skall emellertid ordföranden i taxeringsnämnden lämna den skattskyldige underrättelse om avvikelse från dennes deklaration med besvärshänvisning (69 § TL)[2].

Den skattskyldiges besvärsinlaga kan sålunda inkomma till länsrättens kansli under tiden före den 1 januari 1984, ehuru i praktiken besvären i stort sett väller in under januari och februari månader 1984 och där diarieförs enligt §§ 21—23 i förordningen om protokollföring m m vid de allmänna förvaltningsdomstolarna. Härmed har en taxeringsprocess inletts[3].

Den första åtgärden torde vara att länsrättens kansli överlämnar processakten till länsstyrelsens skatteavdelning, där den fortsatta utredningen ankommer på besvärsenheten. Om handläggningen i länsrätt finns inte några bestämmelser i TL. Det blir i stället FPL som utgör den viktigaste rättskällan[4]. Från lokala skattemyndigheten (LSM) införskaffas den skattskyldiges deklaration, som ju är det viktigaste materialet vid prövning av besvären. Nästa

---

[1] Se W Hermansson m fl Taxeringshandbok, 2:dra uppl, s 219—220.

[2] Se Bo Lagergren: Rättvisa vid taxering, 2:dra uppl, s 89—107, W Hermansson m fl, a a, s 201. Jfr Gösta Nilsson och H Ragnar Öhrn: Arbetet i taxeringsnämnd, SN 1983, s 117.

[3] Se Bo Lagergren, a a, s 108—109 och 127—130; Birger Wennberg: Skattemål och andra mål i länsrätt, s 23—36, och där angiven litteratur, samt W Hermansson m fl, a a, s 226.

[4] Uttalandet är hämtat från Bo Lagergren, a a, s 142. Min artikel syftar närmast till en kompletterande redogörelse.

Open access från www.skattenytt.se, 2025-04-19 22:54:18

steg är rimligen att besvären genom besvärsenhetens försorg enligt 10 § FPL för yttrande utställs till motparten, dvs i detta fall till vederbörande taxeringsintendent (TI), som har att avge svar enligt 11 § FPL[5].

Men dessförinnan måste uppenbarligen TI utses, och detta sker helt utan initiativ från läsrätten.

Till grund för min fortsatta framställning ligger i berörda hänseenden vissa uppgifter, som jag har inhämtat från länsstyrelsen och länsrätten i Malmö[6].

Till sagda länsrätt inkommer regelmässigt cirka 6 000 taxeringsbesvär under februari- och mars månader. Länsrätten överlämnar som sagt besvären efter hand till länsstyrelsens besvärsenhet, skatteavdelningen, till vilken taxeringsintendenterna är knutna. Inom besvärsenheten fördelas sedan målen efter samråd mellan taxeringsintendenterna, i regel lokalt efter den skattskyldiges mantalsskrivningsort, men vissa omständigheter kan föranleda annan ordning, exempelvis sjukdomsfall bland intendenterna. Besvärsenheten disponerar för egna införingar ett utrymme i databasen, och registrerar där signaturer för vederbörande TI resp den sektion TI tillhör. Först då så skett får länsrätten (dess registreringsenhet och avdelningskanslier) kännedom om den i målet fungerande TI[7].

Målen blir i länsrätten lottade på rotlar, så snart målen har registrerats där. Emellertid får rotelinnehavaren i regel inte del av besvären, innan en komplettering har skett av handlingarna i målet. Efter genomgång av handlingarna på vederbörande rotel utsätter länsrätten viss tid för yttranden över besvären. Tiden är anpassad efter målets art. Det torde inte inverka på remisstiden, att den skattskyldige har begärt anstånd.

Emellertid kan det som sagt dröja, innan det blir bestämt vilken TI som skall föra talan i målet, och detta är uppenbarligen i vissa fall otillfredsställande, bl a då TI har att snarast avge yttrande i ett mål. Detta är särskilt fallet, då den skattskyldige hos länsrätten har ansökt om anstånd med inbetalning av den skatt, som kommer att påföras honom, om hans besvär ej vinner bifall, och TI enligt 49 § mom 1 punkt 2 uppbördslagen (UBL) har att yttra sig över besvären. Detta måste i princip ske före den 18 mars 1983, då inbetalning av skatt första terminen senast skall äga rum[8].

I gällande lagbestämmelser synes icke kunna utläsas hur föreliggande situation skall kunna bemästras. Emellertid har en praxis utbildats, som måste anses lika påkallad som riktig. Anståndsmålen torde behandlas lika snabbt som förtursmål, och snarast möjligt etableras en kontakt mellan TI och vederbö-

---

[5] Jfr Bo Lagergren, a a, s 142—144: Bertil Wennergren: Förvaltningsprocess, s 136 o ff.

[6] Lagman Karl Gustaf Hjelmquist och taxeringsintendent George Svensson har välvilligt lämnat upplysningar.

[7] Ang TI: Se Bo Lagergren, a a, s 109—111.

[8] Se min artikel ''Några reflektioner kring 49 § uppbördslagen (UBL) och anstånd med inbetalning av skatt'' SN 1982, s 438 o ff.

Open access från www.skattenytt.se, 2025-04-19 22:54:18

rande beslutsfattare på LSM för att fortast möjligt ett beslut i anståndsärendet skall fås fram[9].

Från ansvarigt håll har följande uttalande gjorts:

''För remissförfarandet till TI används skiftande modeller, allt ifrån administrativt betungande skriftliga remisser till telefonsamtal. Lagen ställer inte några formella krav på remissförfarandet''.

En modell, som ibland används är att TI tar en informell kontakt med LSM särskilt under perioden december—januari. TI kan då med tillgång till besvärsskrivelse, deklarationer och annat material och efter eventuell kontakt med sökanden snabbt sätta sig in i och yttra sig i anståndsärendet. På så sätt har man kunnat avsevärt förkorta handläggningstiden för TI-fallen. Vid en LSM tar enligt uppgift dessa fall ibland inte mera än 14 dagar i genomsnittlig handläggningstid[10].

Handläggningen av ett anståndsärendet synes sålunda regelmässigt kunna ske utan närmare kontakt med länsrätten, och det må vara, då länsrätten inte är beslutsfattare och förfarandet är till uppenbart gagn för den skattskyldige. I en del mål medhinns i alla fall inte beslut i anståndsärenden före den 18/3.

Men denna reflektion må göras. Besvärsmålen synes böra upptagas som förtursmål i vad avser anståndsdelen.

Vad sker därefter med dem? Läggs de åt sidan för att sedan falla in i en allmän handläggningsordning? Enligt 18 § länsrättsinstruktionen och gällande arbetsordning är dessa mål inte förtursmål[11].

Men i den mån TI läst in handlingarna för bedömning av anståndsfrågan, synes det vara bortkastad tid att ej snarast fullfölja arbetet med ett yttrande till länsrätten.

Därigenom sker emellertid måhända en förskjutning i arbetet för nedbringande av den målbalans, som alltjämt tynger länsrätterna, låt vara att orsaken i viss mån kan bero på att vederbörande länsstyrelse ej medhinner de uppgifter som vilar på den. Det vore intressant med synpunkter på detta ämne. Har även här en praxis utbildats vid länsrätterna?

Slutligen må sägas, att det synes rimligt, att länsstyrelsens skatteavdelning får möjlighet att på ett tidigare stadium än vad nu är fallet registrera den TI, som skall föra talan i ett besvärsmål. Den skattskyldiga bör ha möjlighet att komma i kontakt med denne, om den skattskyldige finner detta erforderligt. En god ordning hade varit, om den skattskyldige av länsstyrelsens skatteavdelning erhöll såväl särskilt meddelande om vem som skall föra talan som TI i det mål, som den skattskyldige anhängiggjort vid länsrätten, som uppgift på när TI:s yttrande till länsrätten kan beräknas föreligga.

---

[9] Jfr artiklar i SN 1983, s 27—30, av George Svensson och Johan Boström.
[10] Jfr Johan Boström, a a, s 30.
[11] Birger Wennberg, a a, s 91—92.

Open access från www.skattenytt.se, 2025-04-19 22:54:18

Sedan den skattskyldiges besvär insänts till länsrätten, förflyter regelmässigt lång tid, innan länsrätten låter höra av sig och då närmast för att bereda den skattskyldige tillfälle att avge erinringar i anledning av TI:s yttrande över den skattskyldiges besvär. Ett meddelande till den skattskyldige från länsstyrelsens skatteavdelning om utsedd taxeringsintendent vore emellertid för varje fall ett livsteckan om länsrättens sysslande med besvären, ägnat att tillfredsställa den skattskyldige och även hans ombud, om sådan anlitats.

RDB-utredningen har den 6 juni 1983 till regeringen (finansdepartementet) redovisat en rapport ''Förenklad hantering av taxeringsbesvär m m.'' I denna rapport berörs åtskilligt av vad ovan upptagits. Men detta må nu ej föranleda kommentarer utom i ett hänseende. RDB-utredningen föreslår, att besvär över taxeringsnämnds beslut i princip skall inges till LSM i stället för till länsrätten och att besvären skall vila där, tills besvärsakten överlämnats till länsrätt (högst två månaders tidsfrist). Det synes, ur den enskildes synpunkter, för vart fall ej vara anledning att göra ett avsteg från den principen, att vid kommunikation med myndigheter en inlaga alltid skall inlämnas till den myndighet, till vilken den är ställd[12].

Det kan erinras att vid exempelvis överklagande av tingsrätts eller hovrätts domar klagoskriften skall insändas till resp tingsrätt och hovrätt. Numera gäller dock, efter lagändring, att insändande direkt till resp hovrätt eller högsta domstolen godtages. Principen om handlings insändande direkt till den myndighet, till vilken den är ställd, är också fastslagen i förvaltningslagen § 12 och lagen om allmänna förvaltningsdomstolar § 7[13].

Särskilt för de talrika skattemålen bör det för varje fall vara alldeles särskilt angeläget, att länsrätten från förstone knyts till resp mål och s a s behärskar läget. Önskvärt torde vara, att länsrätten i högre grad än vad som nu är fallet kan verka för att erforderlig utredning snabbare kommer länsrätten tillhanda.

---

[12] Se mina artiklar ''Några reflexioner rörande skriftväxling med myndigheter'' SvJT 1964, s 377—382, och TSA 1974, s 289—292.
[13] Se Bertil Wennergren, a a, s 119—125.

Open access från www.skattenytt.se, 2025-04-19 22:54:18